

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Глобальні зміни довкілля і сталий розвиток»

Компонента освітньої програми – основна (5)

Освітньо-професійна програма	Геосистеми та георизики
Спеціальність	Е4 «Науки про Землю»
Галузь знань	Е Природнича географія, математика та статистика
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Мова навчання	українська
Профайл викладача (-ів)	Добинда Ірина Петрівна, к.геогр. н. http://terra.chnu.edu.ua/iryna-petrivna-dobynda/
Контактний тел.	+380994069763
Е-mail:	i.dobynda@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2507
Консультації	Очні консультації - вівторок 13.00 - 14.30 (за попередньою домовленістю); Онлайн консультації - четвер 14.40 - 15.30

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Глобальні зміни довкілля і сталий розвиток» присвячений вивченню сучасних глобальних змін довкілля, їх причин та наслідків для природних та антропогенних систем. Студенти опановують концепції сталого розвитку, методи оцінки екологічних ризиків та стратегії раціонального природокористування, а також міжнародні підходи до збереження біорізноманіття і екологічної безпеки.

Метою навчальної дисципліни «Глобальні зміни довкілля і сталий розвиток» є формування у студентів системного розуміння сучасних глобальних екологічних проблем, причин і наслідків змін у природному середовищі, а також засвоєння теоретичних засад і практичних інструментів концепції сталого розвитку як стратегії гармонізації взаємовідносин суспільства і природи. У результаті опанування дисципліни студенти повинні усвідомити масштаби та динаміку антропогенних трансформацій геосистем, зрозуміти міждисциплінарний характер глобальних викликів людства та оволодіти базовими знаннями для оцінки стану довкілля й пошуку шляхів його збереження у контексті сталого розвитку. Вивчення курсу передбачає формування у студентів уявлень про основні засади природокористування й охорони природи, суспільне значення ресурсозбереження та природоохоронної діяльності.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. ГЛОБАЛЬНІ ЗМІНИ ДОВКІЛЛЯ: ПРИЧИНИ, ПРОЯВИ, НАСЛІДКИ

Тема 1	Вступ до курсу. Предмет, завдання та методи вивчення глобальних змін довкілля
Тема 2	Історія розвитку природоохоронної справи в світі та в Україні
Тема 3	Глобальні екологічні проблеми та основні джерела забруднення навколишнього середовища
Тема 4	Охорона повітряного середовища та проблеми використання водних ресурсів світу
Тема 5	Деградація земель та ґрунтів та втрата біорізноманіття
Тема 6	Урбанізація та глобальні зміни довкілля
МОДУЛЬ 2. СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЯК СТРАТЕГІЯ ЛЮДСТВА	
Тема 7	Концепція сталого розвитку: історія, принципи, ключові документи (ООН, Ріо-1992, Порядок денний-2030)
Тема 8	Цілі сталого розвитку: глобальний вимір і регіональні особливості
Тема 9	Стале природокористування: ресурси лісу, води, землі, надр
Тема 10	Екологічна політика і міжнародне співробітництво
Тема 11	Основні поняття охорони природи та збалансованого природокористування
Тема 12	Принципи раціонального природокористування
Тема 13	Екомережа та ПЗФ України
Тема 14	Екологічна безпека і глобальні ризики (техногенні катастрофи, пандемії, воєнні конфлікти)

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Під час викладання курсу «Глобальні зміни довкілля і сталий розвиток» залучається низка освітніх технологій, зокрема, інформаційно-комп'ютерні технології, інтерактивні заняття (заняття дискусійна група, заняття з навчанням одних студентів іншими), інтегровані заняття.

Методи формування знань студентів: розповідь, пояснення, ілюстрація, проблемний виклад, частково-пошукові та дослідницькі методи, презентації, бесіди і дискусії, спрямовані на активізацію і стимулювання навчально-пізнавальної діяльності студентів. Методи формування практичних умінь і навичок: робота з контурними картами, атласами, розробка схем, таблиць, складання словника, аналіз джерельної бази, практичне виконання вправ

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Поточний контроль: При вивченні дисципліни «Глобальні зміни довкілля і сталий розвиток» рекомендується використовувати такі методи і форми контролю:

1. Для контролю засвоєння лекційного матеріалу: письмові модульні контрольні роботи; поточне тестування; оцінка за індивідуальне навчальне завдання; підсумковий письмовий чи тестовий залік.

2. Для контролю і оцінювання практичних робіт: практична перевірка і оцінювання кожної практичної роботи.

3. Додатково: звіти, реферати, проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; поточний та підсумковий тестовий контроль; залік.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, написання модульних робіт, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Підсумковий контроль – залік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, за умови, що кожна тема повинна бути здана хоча би на мінімальну оцінку. Роботи, які здаються невчасно без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ ЗУ «Про вищу освіту»
- ✓ Положенням про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyivlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf>,
- ✓ Політикою використання штучного інтелекту у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/ni4ptvsk/polityka-vykorystannia-shtuchoho-intelektu-chnu.pdf>
- ✓ Етичним кодексом Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <https://www.chnu.edu.ua/media/bkyl5klw/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Білорус О. Г. Глобальна перспектива і сталий розвиток : (Системні маркетинг. дослідж.) / О. Г. Білорус, Ю. М. Мацейко. — К. : МАУП, 2005. — 492 с.
2. Боголюбов В.М. Стратегія сталого розвитку: Підручник / [В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд]. За редакцією професора В.М.Боголюбова – К.: ВЦ НУБПУ, 2018. – 446 с.
3. Горбач Л. М., Гончаренко М.Ф. Сталий розвиток: сучасна парадигма, реалії і перспектив. Київ: Кондор, 2023. 372 с.
4. Грицик В. Екологія довкілля. Охорона природи: навчальний посібник / В. Грицик, Ю. Канарський, Я. Бедрій.– Київ : Кондор, 2009.– 292 с.
5. Джигирей В. С., Сторожук. В. М., Яцок Р. А. Основи екології та охорона навколишнього природного середовища (Екологія та охорона природи). Львів, Афіша. 2000 — 272 с.
6. Заповідна справа в Україні: Навчальний посібник. / За загальною редакцією М.Д. Гродзинського, М.П. Стеценка. – К.: 2003. - 306 с.
7. Кирилюк М.І. Основи раціонального природокористування та охорона природи : підручник / М. І. Кирилюк; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. - Чернівці, 2012. - 351 с.
8. Конспект лекцій з дисципліни "Основи раціонального природокористування та охорони природи" . - Рівне: РДТУ, 68с.
9. Кукурудза С.І. Використання та охорона водних ресурсів : навч. посіб. : [для вищ. навч. закл.] / С.І. Кукурудза, О.Р. Перхач.– Львів : Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009.– 304 с
10. Маркіна Л.М., Трохименко Г.Г., Ушкац С.Ю., Жолобенко Н.Ю. Сталий розвиток довкілля: навч. посіб. Миколаїв: НУК, 2020. 224 с.
11. Національний атлас України / за ред. Руденко Л.Г. - К.:ДНВП "Картографія", 2007.
12. Основи екології та охорони навколишнього природного середовища : навч. посібник / Я.І. Бедрій, В.С. Джигирей, А.І. Кидисюк.– Львів, 1999.– 238 с.
13. Охорона навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів в Україні. – К.: Знання, 2001. – 113 с.

14. Петрушка І.М., Хомко Н.Ю., Мокрій В. І., Руда М.В. Стратегія сталого розвитку. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018. 156 с.
15. Сафранов Т.А. Екологічні основи природокористування. – Львів: “Новий Світ - 2000”, 2004. – 248 с.
16. Царенко О.М., Несветов О.О., Кабацький М.О. Основи екології та економіки природокористування: Навчальний посібник – Суми: Університетська книга, 2001. – 326с.
17. Червона книга України. Вони чекають на нашу допомогу / Упорядники О.Ю. Шапаренко, С.О. Шапаренко. – Х.: Торсінг, 2002. – 336с.

Додаткова

18. Добинда І.П. Памятки археології як основа розвитку археологічного туризму Волинської області. Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Вип. 795: Географія. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2018. - С.53-59.
19. Добинда І.П. Пам'ятки архітектури та містобудування Волинської області та їхні територіальні характеристики. Наук. вісн. Чернівецького ун-ту: Зб. наук. пр. Вип.655: Географія. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013. – С.27-31.
20. Добинда, І. (2022). Сучасний стан та перспективи природно-заповідного фонду Володимирського району Волинської області. Наук. вісн. Чернівецького ун-ту: Зб. наук. пр. Вип.839: Географія. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2022. – С. 82-90.
21. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 41.
22. Закон України “Про природно-заповідний фонд України”. – Київ, “Парламентське видавництво”, 1999.
23. Крисаченко В. С. Екологічна культура: теорія і практика: Навч. посібник.— К.: Заповіт, 1996.— 352 с.
24. Національний природний парк “Вижницький”: природа, рекреаційні ресурси, менеджмент / В.П.Коржик, І.І.Чорней та ін. – Чернівці: Зелена Буковина, 2005. – 356 с.
25. Природоохоронні території Української РСР / За ред. Д.І.Проценко. – К.: Урожай, 1983. – 175 с.
26. Савостіна Ю., Чехній О. Національні парки, озера та заповідники України. Путівник. – Київ : Самміт-Книга, 2020. – 184с.
27. Червона книга України. Рослинний світ / За ред. акад. Шеляг-Сосонка Ю.Р. – К.: УЕ, 1996. – 608 с.
28. Червона книга України. Рослинний світ.– Київ : Глобал Консалтинг, 2009.– 911 с
29. Червона книга України. Тваринний світ.– Київ : Глобал Консалтинг, 2009.– 622 с

Покликання на робочу програму навчальної дисципліни

<https://terra.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2026/01/globalni-zminy-dovkillya-i-stalyj-rozvytok-1.pdf>